

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 380/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom Advokátskej kancelárie JUDr. Katunský, JUDr. Kuzma a spol., Floriánska 16, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 6Tk/1/2022 z 22. marca 2022 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3Tos/24/2022 z 5. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6Tk/1/2022 z 22. marca 2022 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3Tos/24/2022 z 5. apríla 2022. Navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň mu prikázať prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu. Požaduje tiež priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že krajský súd uznesením č. k. 3Ntok/1/2021 zo 16. júna 2021 [v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Tost 37/2021 z 23. novembra 2021] podľa § 394 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného poriadku povolil obnovu konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej krajským súdom pod sp. zn. 2T/31/2001, v ktorom bol sťažovateľ rozsudkom z 28. júna 2007 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 2To/1/2008 z 11. novembra 2008 uznaný vinným zo spáchania

trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 a ods. 2 písm. h) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere pätnástich rokov so zaradením do III. nápravno-výchovnej skupiny.

3. Krajský súd v rozhodnutí zo 16. júna 2021 zároveň podľa § 400 ods. 1 Trestného poriadku zrušil svoj rozsudok č. k. 2T/31/2001 z 28. júna 2007 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 2To/1/2008 z 11. novembra 2008 v celom rozsahu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad. Zároveň krajský súd podľa § 403 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku vzal sťažovateľa do väzby. Podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku krajský súd väzbu sťažovateľa nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Uznesením krajského súdu č. k. 5T/1/2021 z 1. marca 2022 bola v zmysle § 244 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku *per analogiam* uvedená trestná vec sťažovateľa postúpená na prejednanie a rozhodnutie okresnému súdu, ktorý ju vedie pod sp. zn. 6Tk/1/2022.

5. Sťažovateľ podal 1. marca 2022 žiadosť (z 28. februára 2022) o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú okresný súd uznesením č. k. 6Tk/1/2022 z 22. marca 2022 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a zároveň neprijal písomný sľub sťažovateľa ako náhradu väzby [§ 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] a túto nenahradil ani dohľadom probačného a mediačného úradníka [§ 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

6. Po oboznámení sa s obsahom prvostupňového uznesenia z 22. marca 2022 sťažovateľ podaním z 23. marca 2022 vzniesol námietku zaujatosti proti celému vo veci konajúcemu senátu okresného súdu a zároveň navrhol, aby všetci jeho členovia boli z rozhodovania trestnej veci vedenej pod sp. zn. 6Tk/1/2022 vylúčení. Dôvodom, pre ktorý sťažovateľ uvedenú námietku vzniesol, bolo vyjadrenie okresného súdu, ktorý po preštudovaní spisového materiálu konštatoval existenciu dôvodného podozrenia svedčiaceho o tom, že sťažovateľ sa dopustil skutku vraždy, ktorý bol predmetom jeho trestného stíhania.

7. Námietku zaujatosti predsedníčky senátu vzniesol 25. marca 2022 aj obhajca sťažovateľa, v ktorej dôvodil, že predsedníčka senátu v rámci odôvodnenia predmetného rozhodnutia vyjadrila presvedčenie, že sťažovateľ skutok, ktorý sa mu kladie za vinu, spáchal, a toto svoje presvedčenie v tomto rozhodnutí opakovane prezentovala.

8. Proti uzneseniu okresného súdu z 22. marca 2022 podal sťažovateľ sťažnosť priamo do zápisnice o neverejnom zasadnutí, ktorú odôvodnil podaniami z 24. a 28. marca 2022.

9. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že závery rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) č. 45084/14 z 12. novembra 2019 (██████████ proti Slovenskej republike), na základe ktorého bola povolená obnova konania v prejednávanej veci, podstatným spôsobom spochybňujú existenciu dôvodného podozrenia zo spáchania tohto skutku sťažovateľom. Poukázal tiež na rozpory medzi skutkovými vetami v obžalobe a rozsudkami, ktorými bol uznaný za vinného (v pôvodnom konaní pred povolením jeho obnovy), keď nie je zrejmé, ako znie skutok, ktorý mal spáchať. Namietal aj neprímeranú dĺžku väzby a skutočnosť, že súdy nepostupujú vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Spochybnil dôvody útekovvej väzby a preventívnej väzby, ako aj porušenie zásady špeciality.

10. Obhajca sťažovateľa namietal nesprávny výpočet dĺžky vykonaného trestu v prejednávanej veci v súvislosti s hrozbou uloženia vysokého trestu, nezákonnosť a procesnú nepoužiteľnosť výpovede svedka [REDAKOVANÉ] uskutočnenej pred krajským súdom v roku 2007, rozpory týkajúce sa skutkových okolností prípadu a kľúčových svedkov a poukázal na skutočnosť, že okresný súd hodnotil dôkazy v priamom rozpore so záväzným stanoviskom ESLP. Obhajca akcentoval, že po povolení obnovy konania je potrebné opätovne rešpektovať u sťažovateľa princíp prezumpcie nevinoty a zásadu fakultatívnosti a subsidiarity väzobného stíhania ako inštitútu *ultima ratio*.

11. Krajský súd uznesením č. k. 3Tos/24/2022 z 5. apríla 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa (a jeho obhajcu) zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že ESLP v rozsudku [REDAKOVANÉ] proti Slovenskej republike č. 45084/14 z 12. novembra 2019, ktorý sa týkal tejto trestnej veci, konštatoval, že výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] považuje za rozhodujúci dôkaz proti sťažovateľovi a zopakoval, že použitie výpovedí poskytnutých svedkami výmenou za ich beztrestnosť alebo iné výhody môže spochybníť spravodlivosť konania proti obvinenému. Výhodami, ktoré [REDAKOVANÉ] získal za „*usvedčenie sťažovateľa*“, spočívali v zbavení jeho osoby „*z obvinenia za vraždu [REDAKOVANÉ] prepustenie z väzby a zastavenie trestného stíhania za vraždu [REDAKOVANÉ] a prečin krivej výpovede*“.

13. Z vyjadrení okresného súdu a krajského súdu je podľa sťažovateľa zrejmé, že tieto všeobecné súdy právny názor ESLP, ktorý výrazne spochybnil vierohodnosť svedka [REDAKOVANÉ], nezdíleali a boli vnútorne presvedčené o pravdivosti jeho výpovede.

14. Za problematické považuje sťažovateľ aj tvrdenie konajúcich súdov, že obsah v trestnom konaní zabezpečeného obrazového záznamu z kamery umiestnenej na čerpacej stanici vrátane fotodokumentácie svedčia o „*prítomnosti sťažovateľa v rozhodnom čase v Banskej Bystrici*“. Skutočnosť, že by bol sťažovateľ tou osobou, ktorá je zachytená na obrazovom zázname, sťažovateľ od začiatku trestného stíhania odmieta.

15. Konštatácia oboch všeobecných súdov o vierohodnosti svedka [REDAKOVANÉ], ako aj o preukázaní prítomnosti sťažovateľa v Banskej Bystrici v rozhodnom čase je podľa sťažovateľa problematická z hľadiska prezumpcie nevinoty, keďže súdy „*v podstate vyslovili svoj úsudok o vine sťažovateľa skôr, ako o nej bolo právoplatne rozhodnuté súdom*“.

16. Sťažovateľ k uvedenému dodal, že pôvodný senát krajského súdu v rozsudku č. k. 2T/31/01 z 21. júna 2005 konštatoval, že nízka kvalita obrazového záznamu z priemyselnej kamery a fotografií z neho vyhotovených neumožňuje – napriek určitej podobnosti – vysloviť jednoznačný a nepochybný záver o tom, že osoba, ktorá čerpala pohonné hmoty do vozidla na čerpacej stanici v Banskej Bystrici, bol práve obžalovaný – sťažovateľ. Navyše, podľa úradného záznamu polície zo 17. októbra 2000 vyplýva, že tipovaním osôb z videozáznamu získaného z čerpacej stanice bola podľa vizáže, približných rysov tváre, gestikulácie, stavby tela a chôdze vytipovaná iná osoba.

17. V uvedených skutočnostiach sťažovateľ nachádza porušenie prezumpcie nevinoty, ale aj porušenie práva na nezávislý a nestranný súd.

18. Okresný súd porušil podľa sťažovateľa jeho základné právo na osobnú slobodu v súvislosti s jeho právom na zákonného sudcu, pretože o námietke zaujatosti podanej sťažovateľom, ako aj jeho obhajcom vôbec nerozhodol. Krajský súd pochybenie okresného súdu nenapravil a k vzneseným námietkam zaujatosti sa vôbec nevyjadril.

19. V dôsledku nerozhodnutia o podanej námietke zaujatosti senátu okresného súdu podľa sťažovateľa nebolo zákonným spôsobom rozhodnuté ani o jeho samotnej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, preto rozhodovanie o nej nemožno považovať ani za urýchlené.

20. Sťažovateľ uviedol, že konanie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby začalo 1. marca 2022, keď bola žiadosť doručená krajskému súdu, ktorý následne podľa § 244 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku predmetnú vec postúpil okresnému súdu. Konanie skončilo 5. apríla 2022, keď krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu. Druhostupňové rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené 6. apríla 2022. Konanie tak trvalo 36 dní, čo podľa názoru sťažovateľa samo osebe nie je možné považovať za primeranú dobu.

21. Podaním námietky zaujatosti sudcov okresného súdu podľa sťažovateľa došlo k rozšíreniu predmetu konania pred prvostupňovým súdom o povinnosť okresného súdu rozhodnúť o tejto námietke. Skutočnosť, že o nej nebolo rozhodnuté, znamená, že celý predmet konania nebol doteraz vyčerpaný. Táto nesprávnosť predstavuje skutočnosť, že o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby (o celom jeho rozsahu) nie je do dnešného dňa právoplatne rozhodnuté. Tým podľa sťažovateľa došlo k hrubému porušeniu čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o trvaní väzby.

22. Sťažovateľ okresnému súdu a krajskému súdu vytýka, že tieto súdy neprihliadli na skutočnosť, že v prejednávanej veci bol v tom čase obmedzený na osobnej slobode viac ako 16 rokov a 5 mesiacov, t. j. viac ako je možné osobnú slobodu obmedziť, keďže mu nemôže byť uložený vyšší trest odňatia slobody ako 15 rokov. Konajúce súdy tak celkom zjavne nerešpektovali judikatúru ESĽP v druho- podobnej veci Kuc proti Slovenskej republike z 2. septembra 2021, č. rozhodnutia 17101/19.

23. V ďalšom sťažovateľ namieta, že konštatovanie dôvodného podozrenia spáchania stíhaného skutku sťažovateľom neobstojí aj z dôvodu, že skutok popísaný v obžalobe nekorešponduje s výpoveďou [REDAKOVANÉ]. Toto dôvodné podozrenie je spochybnené do takej miery, že neodôvodňuje držanie sťažovateľa vo väzbe, pretože existujú rôzne modifikácie skutku a za tohto stavu nie je možné ustáliť, aký skutok mal sťažovateľ vlastne spáchať.

24. Napokon vidí sťažovateľ porušenie základných práv aj v tom, že na neverejnom zasadnutí konanom 22. marca 2022 namieta „zákonnosť európskeho zatykáacieho rozkazu zo 7. novembra 2006“ (ktorým krajský súd žiadal o dodatočný súhlas s trestným stíhaním v danej veci), lebo krajský súd v rozpore s čl. 8 ods. 1 písm. c) a čl. 27 ods. 4 rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, zmeneného a doplneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (ďalej len „rámcové rozhodnutie“) a § 10 ods. 1 a 3 v relevantnom čase platného a účinného zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o európskom zatykacom rozkaze“) súčasne s „európskym zatykačom“ nevydal aj zatykácie rozkaz

podľa Trestného poriadku. V rámci svojho výsluchu navrhol, aby súd v zmysle § 244 ods. 4 Trestného poriadku prerušil trestné stíhanie a položil Súdnemu dvoru Európskej únie otázku, či sa má čl. 27 ods. 4 rámcového rozhodnutia vykladať v tom zmysle, „že keď žiadosť o dodatočný súhlas neobsahuje odkaz na vnútroštátny zatykáci rozkaz podľa čl. 8 ods. 1 písm. c), rámcového rozhodnutia, vykonávajúci súdny orgán takúto žiadosť nemôže vykonať?“.

25. Okresný súd k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa porušenia zásady špeciality poukázal na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4Tost 37/2021 z 23. novembra 2021 a jeho záver, že žiadosť o súhlas nie je európskym zatykáci rozkazom, ale má len jeho formu a pred jej zaslaním nie je potrebné vydať ďalší vnútroštátny zatykač. Tento názor však sťažovateľ považuje za rozporný s čl. 27 ods. 4 rámcového rozhodnutia.

26. Sťažovateľ, poukazujúc na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), zotrváva na názore, že v zmysle čl. 8 ods. 1 písm. c) rámcového rozhodnutia, ak európsky zatykač neobsahuje odkaz na vnútroštátny zatykač, vykonávajúci súdny orgán ho nemôže vykonať. Keďže výklad podaný najvyšším súdom nie je zlučiteľný s právom Európskej únie, bolo povinnosťou tak okresného súdu, ako i krajského súdu uplatniť rozsudok Súdneho dvora z 1. 6. 2016 vo veci C-241/15, v zmysle ktorého je európsky zatykáci rozkaz vydaný krajským súdom zo 7. novembra 2006 nezákonný. Súd hlavného mesta v Budapešti preto tento európsky zatykáci rozkaz nemal vykonať. Táto nezákonnosť sa premieta následne aj do rozhodnutia súdu v Budapešti zo 7. februára 2007, ktoré preto nemožno považovať za súhlas na trestné stíhanie sťažovateľa podľa § 12 ods. 2 písm. g) zákona o európskom zatykáci rozkaze a podľa čl. 27 ods. 3 písm. g) rámcového rozhodnutia. Preto obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa je nezákonné.

27. Ako sťažovateľ tvrdí, jeho návrhom na prerušenie trestného stíhania podľa § 244 ods. 4 Trestného poriadku sa okresný súd vôbec nezaoberal, keďže predmetom rozhodovania je väzba sťažovateľa, a nie konanie o samotnej obžalobe. Krajský súd len odkázal na vyjadrenie okresného súdu. Návrh sťažovateľa na prerušenie konania sa však netýkal obžaloby, ale zákonnosti pozbavenia jeho osobnej slobody. Na obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa musí byť súhlas vyžiadaný v súlade s čl. 27 ods. 4 rámcového rozhodnutia. Bolo úlohou konajúcich súdov buď prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, alebo argumentačne presvedčivo a dôkladne vysvetliť, prečo tento postup nepovažuje za potrebný. Neposkytnutie žiadnej odpovede samo osebe porušuje práva sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

28. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 6Tk/1/2022 z 22. marca 2022 a uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/24/2022 z 5. apríla 2022, ku ktorému malo dôjsť tým, že okresný súd nerozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom proti všetkým sudcom senátu okresného súdu rozhodujúceho o osobnej slobode sťažovateľa, ktorí v rozhodnutí záver o dôvodnom podozrení zo spáchania stíhaného skutku sťažovateľom prijali na základe dôkazov

predtým spochybných rozhodnutí ESLP, čím prezumovali vinu sťažovateľa zo spáchania stíhaného trestného činu. Nekonáním a nerozhodnutím o námietke zaujatosti zároveň dochádza k porušeniu práva na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa, keďže k rozhodnutiu o väzbe nedošlo zákonným spôsobom. Napokon porušenie označených práv sťažovateľ vidí aj v tom, že sa konajúce súdy riadne nevysporiadali s jeho námietkou o porušení zásady špeciality.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv uznesením okresného súdu č. k. 6Tk/1/2022 z 22. marca 2022 (okrem práva na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru)

29. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodit' ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04).

30. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

31. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6Tk/1/2022 z 22. marca 2022, ale aj proti postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, podal riadny opravný prostriedok, o ktorom následne rozhodol krajský súd uznesením č. k. 3Tos/24/2022 z 5. apríla 2022. Právomoc krajského súdu na preskúmanie postupu a rozhodnutia prvostupňového súdu vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti v tejto časti ústavným súdom.

32. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

33. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že aj keď sa na prvý pohľad môže zdať, že nadriadený súd nemôže zhojiť (odstrániť už vzniknuté) následky prípadného porušenia prezumpcie nevinoty, ústavný súd v súlade s judikatúrou ESLP [pozri Adolf proti Rakúsku, rozsudok, 26. 3. 1982, č. 8269/78, § 40-41] zastáva názor, že pokiaľ nadriadený orgán vyjasní dostatočným spôsobom nevhodnú formuláciu obsiahnutú v rozhodnutí podriadeného orgánu verejnej moci v tom smere, že nejde

o konštatovanie viny, je to spôsobilý prostriedok ochrany prezumpcie nevinny zaručeného v čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru, a tým aj nápravy jej porušenia (pozri napr. III. ÚS 119/2014, II. ÚS 241/2015, I. ÚS 519/2020).

III.2. K namietanému porušeniu prezumpcie nevinny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/24/2022 z 5. apríla 2022

34. Účelom zásady prezumpcie nevinny je chrániť každého, kto bol obvinený z trestného činu, pred vyslovením výroku o vine bez toho, aby bola jeho vina preukázaná v súlade so zákonom (Nölkenbockhoff proti Nemecku, rozsudok z 25. 8. 1987, séria A, č. 123, bod 33). Jej hlavným účelom je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výrokmi príslušných úradných osôb („*State officials*“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola táto predtým preukázaná v súlade so zákonom (Rushiti proti Rakúsku, rozsudok z 21. 3. 2000, č. 28389/95, bod 31). Z prezumpcie nevinny tiež vyplýva, že žiadny štátny orgán (vrátane jeho ústavných činiteľov) nie je oprávnený vysloviť vinu či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ešte pred tým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom (PL. ÚS 12/98).

35. Prezumpcia nevinny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania. K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Postačuje, dokonca aj pri absencii formálneho konštatovania, tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje obvineného za vinného (Daktaras proti Litve, bod 41, obdobne *Allenet de Ribemont* proti Francúzsku, bod 35). Je potrebné robiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („*a state of suspicion*“). Prvé porušujú prezumpciu nevinny, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo nezávadné v rôznych situáciách posudzovaných EŠLP (Lutz proti Nemecku, rozsudok z 25. 8. 1987, séria A, č. 123, bod 62; Engkert proti Nemecku, rozsudok z 25. 8. 1987, séria A, č. 123, bod 39; Nölkenbockhoff proti Nemecku, bod 39 a Leutscher proti Holandsku, rozsudok z 26. 3. 1996, č. 52/1994/499/581, bod 31).

36. Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu nevinny, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (Daktaras proti Litve, bod 43; Adolf proti Rakúsku, rozsudok EŠLP z 26. 3. 1982, séria A, č. 49, body 36 – 41). Dôležitý je skutočný význam vyhlásení, nie ich doslovné znenie (Lavents proti Litve, rozsudok z 28. 11. 2002, bod 126).

37. Porušenie prezumpcie nevinny sťažovateľ nachádza v nasledujúcich troch vyjadreniach uvedených v odôvodnení rozhodnutia okresného súdu:

1. „*Aj naďalej možno konštatovať existenciu dôvodného podozrenia, ktoré nasvedčuje tomu, že obvinený spáchal predmetný skutok, ktorý je v podanej obžalobe právne kvalifikovaný ako trestný čin Vražda...*“;
2. „*Tak ako už konštatoval Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení (č. l. 3157) aj v tomto štádiu trestného konania je dôvodnosť trestného stíhania opodstatnená usvedčujúcou*

výpoveďou svedka [REDAKOVANÉ], ktorá potrebou preskúmania jej vierohodnosti nie je spochybnená do takej miery, aby nebola spôsobilá nezaujatého objektívneho pozorovateľa presvedčiť, že obvinený sa mohol dotknutého skutku dopustiť.“;

3. „Napokon je potrebné poukázať aj na.....obsah obrazového záznamu z čerpacej stanice [REDAKOVANÉ] v Banskej Bystrici vrátane pripojenej fotodokumentácie, ktoré nasvedčujú prítomnosti obvineného v rozhodnom čase v Banskej Bystrici. “

38. Ako už ústavný súd v predchádzajúcej časti odôvodnenia tohto rozhodnutia uviedol, sťažnosť podaná v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku proti prvostupňovému rozhodnutiu je spôsobilým a účinným prostriedkom, ktorým sa mohol sťažovateľ úspešne domáhať aj ochrany prípadného porušenia jemu ústavou a dohovorom zaručenej prezumpcie neviny okresným súdom. Ústavný súd preto skúmal, či sťažovateľ túto možnosť využil a ako sa s touto skutočnosťou vysporiadal krajský súd v sťažnostnom konaní.

39. Z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v písomných odôvodneniach riadneho opravného prostriedku (z 24. marca 2022 a z 28. marca 2022) ním citované výroky (vyjadrenia) okresného súdu z hľadiska porušenia prezumpcie nijako nenamietol – neatakoval.

40. Za takejto situácie, keď sťažovateľ mal k dispozícii procesný priestor pre riadne uplatnenie svojich výhrad proti rozhodnutiu (a prípadne aj postupu) súdu prvého stupňa (čo sa týka porušenia prezumpcie neviny), ktorý ale zjavne – bez uvedenia akýchkoľvek tomu prípadne brániacich príčin – nevyužil, neprichádza zo strany ústavného súdu do úvahy vytýkať krajskému súdu, že sa touto skutočnosťou v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaoberal. V konečnom dôsledku ani sám sťažovateľ v ústavnej sťažnosti takýto „nedostatok“ odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nenamieta a ústavný súd túto okolnosť uvádza výslovne kvôli ilustrácii korektnosti postupu sťažovateľa, ktorý v záujme úspešnosti ochrany svojich práv mohol a mal uplatniť.

41. Preto v tomto zmysle (v zmysle povinnosti nadriadeného súdu poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa neprípustne dotknutým rozhodnutím súdu prvého stupňa) ústavný súd rozhodnutie krajského súdu považuje za ústavne konformné.

42. V prípade krajského súdu za sporný z hľadiska zachovania prezumpcie neviny sťažovateľ považuje výrok:

„Pokiaľ ide o materiálne podmienky väzby, aj v súčasnom štádiu trestného konania, doposiaľ zabezpečené dôkazy nasvedčujú dôvodnosti trestného stíhania, ktoré je proti obvinenému vedené. V tomto smere krajský súd prihliadol na výpoveď svedka [REDAKOVANÉ], najmä keď je v rôznom rozsahu podporená aj ďalšími vykonanými dôkazmi, a to výpoveďami svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], tiež pripojenou fotodokumentáciou, nasvedčujúcou prítomnosti obvineného v rozhodnom čase v Banskej Bystrici.“

43. Oboznámiac sa s citovanou časťou odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ústavný súd nezdial názor sťažovateľa o neprípustnom zásahu krajského súdu do jeho práva na prezumpciu neviny. Z uvedeného výroku druhostupňového súdu nezistil, že by v okolnostiach daného prípadu svojou argumentáciou prejudikoval rozhodnutie vo veci samej.

44. Aj v súvislosti s rozhodovaním o väzbe je síce opodstatnené trvať na tom, aby príslušné úradné osoby pristupovali vo svojich rozhodnutiach osobitne uvážlivo a opatrne k prejavovaniu rešpektu vo vzťahu k prezumpcii neviný konkrétneho obvineného, avšak až kontext namietaného rozhodnutia, resp. postupu umožní v okolnostiach prejednávanych vecí učiť holistický záver o eventuálnom neprípustnom zásahu do prezumpcie neviný. Mohlo by sa tak stať napríklad vtedy, ak by sa nevhodné výroky orgánov prípravného trestného konania alebo súdov v podstate rovnali vysloveniu viny trestne stíhanej osoby, najmä pokiaľ by podnietili verejnosť uveriť, že trestne stíhaná osoba je vinná, a prejudikovali by hodnotenie faktov kompetentným súdom (III. ÚS 116/01). Tomu však musí zodpovedať ich razancia a príkrosť, ktorá svojou intenzitou prekračuje horizont povinnosti orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu adekvátnou argumentačnou a dôkaznou bázou odôvodniť opodstatnenosť vydania svojho rozhodnutia v príslušnom štádiu trestného konania (I. ÚS 552/2020).

45. Ústavný súd v súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu nevzhladol možnosť konštatovať porušenie prezumpcie neviný. Formulácia namietanej časti odôvodnenia rozhodnutia, slová a výrazy použité konajúcim súdom pri ich štandardnom a racionálnom výklade celkom zrozumiteľne vyjadrujú (len) podozrenie, a teda nie konštatovanie viny vo vzťahu k sťažovateľovi. Odôvodnenie potreby ponechania sťažovateľa vo väzbe krajským súdom (v spojení s rozhodnutím okresného súdu) je založené na dôvodných, resp. prirodzených a logických predpokladoch určitých (súdom uvedených) skutočností, t. j. neprejudikovalo vinu sťažovateľa zo spáchania stíhaného skutku. Právne úvahy krajského súdu (rovnako ako okresného súdu) neprekročili rámec hodnotiaceho úsudku vyjadreného v rovine určitej miery pravdepodobnosti a založeného na zhodnotení vo veci vykonaného dokazovania a konštatovaných skutkových a iných zistení potrebných pre zdôvodnenie pretrvávajúceho podozrenia z trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu. V súhrne hodnotiace úvahy krajského súdu (ako aj okresného súdu) smerovali len k zisteniu, či pretrváva podozrenie z trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu a či je aktuálny dôvod útekovej a preventívnej väzby. Jeho úvahy posudzované v ich funkčnom komplexe sú vyjadrené v rovine miery rozumnej pravdepodobnosti a z pohľadu ústavného súdu nimi krajský súd (tak ako ani okresný súd) neprekročil hranicu ich ústavnej akceptovateľnosti v konfrontácii s princípom prezumpcie neviný. Preto možno považovať odôvodnenie krajského súdu (rovnako tak okresného súdu) za ústavne konformné a zlučiteľné s obsahom garancií poskytovaných čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru.

46. Ústavný súd neakceptoval sťažovateľom prezentovaný názor, že súdy oboch stupňov založili záver o podozrení zo spáchania stíhaného skutku sťažovateľom na výpovedi svedka, ktorá bola spochybnená rozhodnutím EŠLP v jeho veci (v rozsudku č. 45084/14 z 12. 11. 2019), a tým prezumovali jeho vinu. Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozhodnutí dospel k záveru, že trestné konanie proti sťažovateľovi nespĺňalo záruky spravodlivosti podľa čl. 6 dohovoru, keď EŠLP zistil, že dôkaz poskytnutý [REDAKOVANÉ] predstavoval, ak nie jediný, tak prinajmenšom rozhodujúci dôkaz proti sťažovateľovi a za osobitných okolností tohto prípadu nebolo použitie tohto dôkazu – svedka [REDAKOVANÉ] sprevádzané primeranými zárukami tak, aby bola zaručená celková spravodlivosť konania. Európsky súd pre ľudské práva pritom vychádzal zo svojej judikatúry (rozhodnutie Habran a Dalem proti Belgicku č. 43000/11 a 49380/11 zo 17. januára 2017), že použitie výpovedí poskytnutých svedkami výmenou za ich beztrestnosť alebo iné výhody môže spochybníť spravodlivosť konania proti obvinenému

a môže vyvolať závažné otázky v tom ohľade, že takéto výpovede sú už zo samej ich podstaty manipulovateľné a môžu byť poskytnuté výlučne s cieľom získať výhody ponúknuté výmenou za ne alebo s cieľom osobnej pomsty. Riziko, že osoba môže byť obvinená a odsúdená na základe neoverených tvrdení, ktoré nie sú nevyhnutne nezištné, preto nemožno podceňovať.

47. Všeobecné súdy rozhodujúce o povolení obnovy konania (pozri odôvodnenie najvyššieho súdu v uznesení č. k. 4 Tost 37/2021 z 23. novembra 2021) závery dotknutého rozsudku ESĽP interpretovali tak, že vnútroštátne súdy nepreskúmali v celom rozsahu námietku sťažovateľa, že jeho odsúdenie bolo v rozhodujúcej miere založené na výpovedi svedka, ktorý mal byť prokuratúrou motivovaný, aby nepravdivo svedčil proti sťažovateľovi výmenou za beztretnosť. Preskúmanie uvedenej námietky odvolacím súdom sa obmedzilo len na výhodu, ktorú mohol dotknutý svedok (██████████) získať v prejednávanej veci (vraždy ██████████), nepreskúmal však výhodu, ktorú mohol získať v súvislosti s jeho trestným stíhaním pre vraždu inej osoby (██████████). Európsky súd pre ľudské práva vytkol aj tú skutočnosť, že výhoda, ktorá bola dotknutému svedkovi poskytnutá prokuratúrou, neprešla dostatočnou súdnou kontrolou.

48. Uvedené zjavne svedčí o tom, že je neadekvátne vyvracať dôvodnosť podozrenia zo spáchania stíhaného skutku sťažovateľom, založeného na výpovedi svedka ██████████, závermi vyplývajúcimi z rozsudku ESĽP č. 45084/14 z 12. novembra 2019. V konečnom dôsledku sa ústavný súd obdobne k rovnakej námietke sťažovateľa vyjadril už vo svojom uznesení č. k. III. ÚS 236/2022-25 z 28. apríla 2022, ktorým rozhodoval o jednej z predchádzajúcich ústavných sťažností sťažovateľa a v ktorom uviedol, že z rozsudku ESĽP vo veci týkajúcej sťažovateľa nevyplýva to, že v jeho veci nie je daná dôvodnosť vzneseného obvinenia, ale to, že hodnotenie jedinej priamej výpovede v rozhodnutiach, ktorými bola uznaná jeho vina, predstavovalo porušenie jeho práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru, a nie práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 dohovoru. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí z 28. apríla 2022 dodal, že odôvodnenie vtedy napadnutého uznesenia najvyššieho súdu s poukázaním na dôkaznú situáciu v trestnom konaní, v ktorom bola povolená obnova, svedčila o tom, že najvyšší súd skúmal dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa, pritom podstatu tejto úvahy nebolo možné považovať za rozpornú s namietaným porušením základných práv sťažovateľa.

49. Ústavný súd preto aj v aktuálnej situácii považuje za ústavne konformné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu, keď opodstatnenosť trestného stíhania sťažovateľa odôvodnili usvedčujúcou výpoveďou svedka ██████████, ktorá (ako to uviedol okresný súd) potrebou preskúmania jej vierohodnosti nebola spochybnená do takej miery, aby nebola spôsobilá nezaujatého objektívneho pozorovateľa presvedčiť, že obvinený – sťažovateľ – sa mohol dotknutého skutku dopustiť. Akceptovateľnou sa uvedená argumentácia stáva zvlášť v spojení s odôvodnením krajského súdu, ktorý zdôraznil, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného (tu sťažovateľa), ale posudzujú len to, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatelom skutku, ktorý má byť trestným činom. Krajský súd, nadväzujúc na uvedené, námietky sťažovateľa, ktorými spochybňoval dôvodnosť jeho trestného stíhania, najmä pokiaľ ide o výpoveď svedka ██████████, tak pre potreby rozhodovania o väzbe nepovažoval „*nateraz*“ za dôvodné, ale za také, ktoré budú predmetom ďalšieho konania.

50. Z uvedeného možno rezultovať, že rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa krajský súd v spojení s rozhodnutím okresného súdu odôvodnil dostatočne presvedčivo bez toho, aby jeho závery akokoľvek odporovali záverom rozhodnutia ESLP vo veci sťažovateľa a zároveň bez toho, aby prezumovali jeho vinu.

51. Sťažovateľom namietaný kamerový záznam evidentne nebol ako dôkaz predmetom rozhodnutia ESLP, preto ani v tejto časti mu (rozumej rozhodnutiu ESLP) uznesenie krajského súdu nijako neodporuje ani neprotirečí.

52. Hodnotenie dôkazov, a to či už výpovede svedka alebo obrazového záznamu, na základe ktorých všeobecné súdy dospeli k záveru o dôvodnom podozrení, že sa trestne stíhaného skutku mohol dopustiť sťažovateľ, rozhodne nemožno považovať za konštatovanie – prejedikovanie – viny.

53. V danom prípade išlo o vyhodnotenie v trestnom spise sa nachádzajúcich dôkazných prostriedkov, z ktorých vyplývajúce dôkazy okresný súd a krajský súd nemohli jednoducho ignorovať, ale s ktorými sa museli primerane vysporiadať a pokiaľ z nich vyplývajúce skutkové závery neboli dovtedy relevantným spôsobom spochybnené ďalšími vo veci vykonanými dôkazmi, bolo opodstatnené, aby na tieto pri rozhodovaní o väzbe prihliadali v tom zmysle, ako to napokon reálne urobili.

54. K tomu ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že preskúmať skutkové a právne závery, ku ktorým dospeli všeobecné súdy, nie je jeho ústavnou úlohou. V prípade väzobného rozhodovania všeobecných súdov ústavný súd nie je súdom tretej inštancie. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti tak ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom práva na prezumpciu neviny neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení.

55. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

56. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením krajského súdu v súvislosti s právom na zákonného sudcu

57. Okresný súd podľa názoru sťažovateľa porušil jeho základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru

v súvislosti s jeho právom na zákonného sudcu, pretože o námietke zaujatosti podanej sťažovateľom, ako aj jeho obhajcom vôbec nerozhodol. Rovnako krajský súd svojím uznesením z 5. apríla 2022, ktorým nenapravil pochybene okresného súdu, porušil označené základné práva sťažovateľa.

58. Námietku zaujatosti sťažovateľ odôvodnil tými skutočnosťami, v ktorých badal aj porušenie práva na prezumpciu neviny, t. j. tým, že okresný súd (predsedníčka senátu) mal byť vnútorne presvedčený o pravdivosti výpovede kľúčového svedka, ktorý usvedčuje sťažovateľa a nezdieľa právny názor ESĽP vyjadrený v rozsudku č. 45084/14 z 12. novembra 2019, ktorý podľa sťažovateľa svojou argumentáciou výrazne spochybnil vierohodnosť dotknutého svedka. O zjavnej zaujatosti (sudkyne) okresného súdu podľa presvedčenia sťažovateľa jednoznačne svedčí aj fakt, že obrazové záznamy, o ktoré svoje závery oprel, sú takej kvality, že neumožňujú individuálnu identifikáciu osôb, ktoré sa na nich nachádzajú a napriek tomu okresný súd (sudkyňa) vyjadril jednoznačné stanovisko, že sa na obrazových záznamoch nachádza práve sťažovateľ.

59. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na zákonného sudcu tým, že o námietke zaujatosti sudcov okresného súdu podanej sťažovateľom a jeho obhajcom konajúce súdy nerozhodli, ústavný súd považoval za podstatné, že ju sťažovateľ podal až po rozhodnutí okresného súdu o jeho osobnej slobode 22. marca 2022. Sťažovateľ tak urobil 23. marca 2022 a jeho obhajca 25. marca 2022. Bez potreby bližšieho skúmania, či šlo alebo nešlo o námietku spadajúcu pod režim § 32 ods. 6 Trestného poriadku (v zmysle ktorého sa o námietke zaujatosti nekoná, ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31), evidentne nemohlo byť legitímnym očakávanie sťažovateľa, že o tejto námietke bude okresný súd v zmysle § 32 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku (podľa ktorého o tom, či je vylúčený sudca alebo prísediaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát) konať a rozhodovať s účinkami majúcimi dosah na výsledok prvostupňového rozhodnutia o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Ak takéto účinky sťažovateľ predsa len mal v úmysle vyvolať, bolo v jeho záujme, aby tak urobil v tom zmysle riadne prednesenou argumentáciou v sťažnostnom konaní pred krajským súdom. Z príloh pripojených k ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že ani sám sťažovateľ v písomných dôvodoch sťažnosti z 24. marca 2022 a ani jeho obhajca v písomnom odôvodnení riadneho opravného prostriedku z 28. marca 2022 nepredostreli v konaní pred nadriadeným krajským súdom konkrétnu námietku, že v danej veci rozhodol o osobnej slobode sťažovateľa na prvom stupni zaujatý súd a dokonca na podanie takýchto námietok ani neupriamili pozornosť krajského súdu. Nie je preto namieste výčitka, že krajský súd na námietku zaujatosti sudcov konajúceho senátu okresného súdu (podanú osobitnými podaniami) nereagoval podľa predstáv sťažovateľa. Úlohou nadriadeného súdu bolo v prvom rade zaoberať sa sťažnostnou argumentáciou sťažovateľa obsiahnutou v riadnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu okresného súdu o väzbe, v ktorej jednoznačne absentovala výhrada rozhodnutia nestranným súdom na prvom stupni.

60. Ako už bolo uvedené, z princípu subsidiarity (vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 *in fine* ústavy) limitujúceho vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom (obdobne III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04).

61. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ v dotknutom konaní o jeho osobnej slobode, ktoré je predmetom aktuálnej ústavnej sťažnosti, síce riadny opravný prostriedok podal, avšak možnosť domáhať sa nápravy prípadného porušenia svojho práva na zákonného sudcu v ňom riadne nevyužil, a tým nevytvoril priestor pre krajský súd, aby sa s touto námietkou už v samotnom konaní a rozhodovaní o väzbe sťažovateľa náležite vysporiadal. Uvedená skutočnosť tak nenapĺňa požiadavku § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keď sťažovateľ síce technicky právny prostriedok vyčerpal, ale nenaplnil ho relevantným obsahom.

62. Vzhľadom na uvedené ústavný súd s poukazom na § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu) odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s požiadavkou urýchleného rozhodnutia o osobnej slobode okresným súdom a krajským súdom

63. Námietku o porušení práva na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľ úzko spája s predošlou námietkou, keďže podľa názoru sťažovateľa nedostatočne rýchly postup všeobecných súdov pri rozhodovaní o ďalšom trvaní jeho väzby má vyplývať práve zo skutočnosti, že okresný súd o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a krajský súd podanej sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu rozhodol bez toho, aby sa predtým vysporiadal s podanou námietkou zaujatosti sudcov okresného súdu.

64. Sťažovateľ zastáva názor, že nemožno rozhodovanie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby považovať za urýchlené, keď doteraz (do podania ústavnej sťažnosti) nebolo rozhodnuté o námietke zaujatosti sudcov okresného súdu. Vo svojich dôsledkoch to znamená, že do tohto času nebolo zákonným spôsobom rozhodnuté ani o jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

65. Ústavný súd k uvedenej argumentácii uvádza, že keďže v súvislosti s nerozhodnutím o námietke zaujatosti nebolo vyslovené porušenie základných práv sťažovateľa, nemožno logicky (v spojitosti so sťažovateľom predostretou konštrukciou) dospieť ani k záveru, že by konanie o ďalšom trvaní väzby nebolo urýchlené.

66. Pokiaľ sťažovateľ napáda aj iné časové súvislosti súvisiace s rýchlosťou tohto konania, t. j. že celková doba jeho trvania predstavovala 36 dní, ústavný súd pripomína, že v rozhodnutiach, v ktorých sa zaoberal požiadavkou urýchleného rozhodnutia o zákonnosti väzby v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03, III. ÚS 126/05), pričom zvolenému naratívu nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca niekoľko týždňov (III. ÚS 255/03, IV. ÚS 253/05, III. ÚS 345/06).

67. Žiadna okolnosť danej veci a ani žiaden argument sťažovateľa nijako nesignalizujú, že by konanie o osobnej slobode sťažovateľa presahovalo či už na prvom alebo druhom stupni ústavne akceptovateľnú dobu jedného mesiaca.

68. V tejto časti je teda ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnenou, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.5. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu v súvislosti s nezohľadnením dĺžky vykonanej väzby a trestu odňatia slobody

69. Sťažovateľ je toho názoru, že v prejednávanej veci je obmedzený na osobnej slobode viac ako 16 rokov a 5 mesiacov, teda ďaleko viac ako je možné jeho osobnú slobodu obmedziť, keďže mu nemôže byť uložený vyšší ako pôvodne uložený trest odňatia slobody na 15 rokov. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu a uviedol, že väzbu v namietanej dĺžke nie je možné považovať za neprimeranú.

70. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v súvislosti s dĺžkou trvania väzby sťažovateľa poukázal na § 77 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého dĺžka trvania väzby, o ktorej bolo rozhodnuté v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podľa § 380 ods. 2, § 403, v konaní podľa § 495 ods. 4 písm. b) alebo osobitného predpisu o európskom zatýkacom rozkaze, sa posudzuje samostatne a nezávisle od dĺžky trvania väzby v pôvodnom konaní. Zároveň prihliadol aj na dĺžku väzby, resp. trestu, ktorý sťažovateľ vykonával v pôvodnom konaní do povolenia jeho obnovy, a chronológiu popísanú okresným súdom v prvostupňovom rozhodnutí, a v zhode s úsudkom okresného súdu dospel k záveru, že väzbu sťažovateľa ani v tejto súvislosti nebolo možné považovať za nezákonnú, keďže mu bol zrušený jeden výnimočný súhrnný trest odňatia slobody na doživotie uložený mu rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracoviska Banská Bystrica č. k. BB-3T/3/2008 z 9. novembra 2015 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 2To 3/2016 z 23. februára 2016, ktorý vykonával za 4 zbiehajúce sa trestné činy, a teda nebolo možné vyčleniť, koľko z tohto súhrnného doživotného trestu vykonal za jednotlivé skutky. Keďže mu však bol tento doživotný trest zrušený, ani väzbu v ním namietanej dĺžke krajský súd nepovažoval za neprimeranú.

71. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie krajského súdu nevykazuje žiadne také znaky, na základe ktorých by mal ústavný súd v okolnostiach danej veci vstupovať do jeho sféry jeho posúdenia primeranosti dovtedajšej dĺžky trvania väzby (v spojení s výkonom trestu odňatia slobody). Odkaz na § 77 ods. 3 Trestného poriadku, ktoré sa nepochybne vzťahuje aj na prípad sťažovateľa, čo v konečnom dôsledku sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nijako nespochybnil, a rovnako pohľad krajského súdu na zrušenie vykonávaného trestu rozhodnutiami o povolení obnovy konania v súvislostiach primeranosti aktuálne vykonávanej väzby sú skutočnosťami, ktoré rozhodnutie nadriadeného súdu robia z hľadiska požadovanej ochrany základného práva na osobnú slobodu ústavne udržateľným.

72. Z tohto dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.6. K námiatke porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu v súvislosti s nerešpektovaním zásady špeciality

73. Vo vzťahu k námiatke sťažovateľa týkajúcej sa toho, že na trestné stíhanie bol z Maďarskej republiky vydaný na Slovensko na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorému nepredchádzal vnútroštátny príkaz na zatknutie, ústavný súd uvádza, že túto námiatku uplatnil už vo viacerých skôr podaných ústavných sťažnostiach, a to aj v súvislosti s konaním všeobecných súdov o jeho osobnej slobode. Ostatný krát sa ňou ústavný súd zaoberal v už spomínanom uznesení č. k. III. ÚS 236/2022-25 z 28. apríla 2022, v ktorom uviedol, že sťažovateľ „*bol vydaný na trestné stíhanie z Maďarska na základe príkazu na zatknutie a európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného v jeho druhom trestnom konaní a až potom bolo potrebné vykonať jeho trestné stíhanie v tomto konaní, ktoré nebolo predmetom pôvodného európskeho zatýkacieho rozkazu. Preto krajský súd požiadal maďarské justičné orgány o dodatočný súhlas s trestným stíhaním sťažovateľa. Žiadosť o dodatočný súhlas s trestným stíhaním bol podaný na tlačive európskeho zatýkacieho rozkazu a z jeho obsahu je zrejmé, že krajský súd žiadal o dodatočný súhlas podľa § 12 ods. 4 zákona č. 403/2004 Z. z. Krajský súd preto nebol povinný najprv vydať príkaz na zatknutie podľa vnútroštátneho práva, ako to uvádza sťažovateľ v sťažnosti. Preto z týchto skutočností nemožno dospieť k porušeniu sťažovateľom uvedených základných práv.*“.

74. Z citovanej časti odôvodnenia rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 236/2022-25 z 28. apríla 2022 zreteľne vyplýva, že ústavný súd sa sťažovateľom uplatnenou námiatkou už zaoberal a z hľadiska požadovanej ochrany základných práv ju vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde]. V konaní o aktuálnej ústavnej sťažnosti pritom ústavný súd nezistil žiadnu takú relevantnú okolnosť, pre ktorú by sa mal odkloniť od skôr vysloveného názoru. Nejde pritom ani o otázku, ktorá by mohla byť svojou povahou spôsobilá oslabovať väzobné stíhanie sťažovateľa plynutím času a ktorú by z tohto dôvodu bolo nevyhnutné znova a znova posudzovať.

75. Okrem toho ústavný súd pre úplnosť pripomína, že námiatkou porušenia zásady špeciality v danej trestnej veci sa v minulosti zaoberali tak všeobecné súdy, ako aj ústavný súd.

76. Najvyšší súd v rozsudku č. k. 2 To 1/2008 z 11. novembra 2008 k tejto námiatke okrem iného uviedol, že uplatnenie zásady špeciality v danej veci neprichádzalo do úvahy aj vzhľadom na § 12 ods. 2 písm. a) zákona o európskom zatýkacom rozkaze (v znení platnom a účinnom v relevantnom čase), pretože obžalovaný – sťažovateľ - sa na území Slovenskej republiky zdržiaval preukázateľne od 14. apríla 2006 do 24. augusta 2006 (t. j. viac ako 45 dní) a jej územie mohol slobodne opustiť (nikto ho na tomto území neobmedzoval a ani nenútil ho opustiť, len jeho vlastná snaha vyhnúť sa prebiehajúcemu trestnému stíhaniu vedeného v zmysle Trestného poriadku). V takomto prípade podľa § 12 ods. 2 písm. a) zákona o európskom zatýkacom rozkaze uplatnenie zásady špeciality neprichádzalo do úvahy vôbec. Dovolací súd sa v uznesení č. k. 1 Tdo V 9/2010 zo 14. júna 2011 s týmto odôvodnením odvolacieho súdu k tejto námiatke v celom rozsahu stotožnil a považoval ho za vecne správne.

77. Ústavný súd následne v uznesení č. k. IV. ÚS 10/2014 z 23. januára 2014 odôvodnenie oboch rozhodnutí najvyššieho súdu (ako odvolacieho aj dovolacieho) akceptoval, pretože v nich prijaté závery vychádzali zo skutkového zistenia (t. j. preukázateľné zdržiavanie sa sťažovateľa na území Slovenskej republiky v aktuálnom čase v priebehu viac ako 45 dní), na ktoré aplikovali konkrétnu právnu normu [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona o európskom zatýkacom rozkaze] spôsobom neodporujúcim jej zmyslu a účelu.

78. Napriek tomu, že rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 To 1/2008 z 11. novembra 2008 bol rozhodnutím o povolení obnovy konania zo 16. júna 2021 zrušený a takisto boli zrušené aj ďalšie rozhodnutia, na toto rozhodnutie obsahovo nadväzujúce (ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad), čo sa zjavne dotklo aj dovolacieho rozhodnutia č. k. 1 Tdo V 9/2010 zo 14. júna 2011, nemožno neprihliadať na okolnosť, že skutkové zistenia týkajúce sa potreby uplatnenia, resp. neuplatnenia zásady špeciality v tomto trestnom konaní, neboli rozhodnutím ESLP z 12. novembra 2019 a ani rozhodnutiami o povolení obnovy zo 16. júna 2021 a 23. novembra 2021 nijako spochybnené či vyvrátené, a tak zostávajú aktuálnymi aj pre posúdenie a vyhodnotenie prípadného zásahu do základných práv sťažovateľa z materiálneho hľadiska, a to s evidentným záverom o absencii takéhoto neprípustného zásahu.

79. Uvedené zistenia viedli ústavný súd k odmietnutiu ústavnej sťažnosti aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.7. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu

80. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré sú aplikovateľné ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré sú vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v nich implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

81. Podobne vo vzťahu k namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd pripomína, že ustanovenie tohto článku dohovoru je z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach aplikovateľné v zásade len na rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o vine a treste, t. j. o trestnom obvinení) a nevzťahuje sa v plnom rozsahu na rozhodovanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, z hľadiska väčšiny procesných záruk poskytnutých osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (m. m. napr. I. ÚS 256/07, II. ÚS 15/05, III. ÚS 272/03, IV. ÚS 65/05). Tento právny názor vychádza z rešpektovania rozhodovacej praxe ESLP, v zmysle ktorej sa osobná sloboda chráni v zásade prostredníctvom čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby

vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom (čl. 5 ods. 1 dohovoru), pričom súčasťou záruk vyvoditeľných z čl. 5 dohovoru je aj ochrana práva jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným priet'ahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), ako aj ochrana práva jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene [(čl. 5 ods. 4 dohovoru); k uvedenému pozri napr. Khudoyorov v. Rusko, č. 6847/02, rozsudok ESĽP z 8. 11. 2005, body 124 –125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESĽP z 26. 10. 2006, body 103 a 115]. Uvedené síce nevylučuje, aby v odôvodnených prípadoch bolo možné aplikovať aj také procesné garancie, ktoré svojou povahou sú podradené pod čl. 6 dohovoru, ich využitie však prichádza do úvahy iba primerane (*mutatis mutandis*) s prihliadnutím na osobitosti konania o pozbavení osobnej slobody (Trepashkin proti Rusku, č. 2, rozsudok, 16.12.2010, č. 14248/05, § 148). O takéto okolnosti však v prejednávanej veci podľa názoru ústavného súdu nešlo, keďže sťažovateľom namietané závary pri rešpektovaní jeho práv pri rozhodovaní o pozbavení jeho osobnej slobody sú subsumovateľné pod čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

82. Rovnako právo na zákonného sudcu (v širšom na nestranný súd) je obsiahnuté nielen v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj v čl. 5 dohovoru, keďže pojem „súd“ tu musí mať rovnaký význam ako v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z tých istých dôvodov treba právo na zákonného/nestranného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy považovať aj za súčasť čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v prípadoch, keď súd rozhoduje o väzbe. Právo na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy sa naproti tomu vzťahuje na konanie vo veci samej. Inými slovami, čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenia sa sťažovateľ domáha vo svojej väzobnej veci, s touto nesúvisí, pretože tieto články sa vzťahujú na konanie vo veci samej, o ktoré v danom prípade nešlo (napr. II. ÚS 616/2016, II. ÚS 348/2016, III. ÚS 796/2016).

83. V súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru konštatuje, že ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu sa týka rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby. Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby a rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby je však *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa, naopak, *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka o porušení práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru je preto neopodstatnená (obdobne napr. III. ÚS 67/08, II. ÚS 105/2019, II. ÚS 314/2020).

84. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

85. Uvedené však nič nemení na tom, že ústavný súd všetky sťažovateľom uplatnené námietky, v ktorých nachádzal porušenie jemu zaručených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 dohovoru preskúmal skrz garancie upravené čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

86. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu